Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat:* în Bucuresci: *Agence Havas, Succursale de Roumanie;* în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĚR DE DUMINECĂ 53)

„Gazeta" iese în fia-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 289.—Anul LVIII. Braşov, Duminecă, 31 Decemvre v. 1895.

La încheierea anului.

Braşov, 30 Decemvre v.

Când ne-am hotărît, ca cu cele mai mari jertfe se scótem Gazeta de Dumineca pentru popor, am voit sé facem un pas hotărîtor pentru a strînge legăturile cu poporul şi a întări ast-fel rêndurile nóstre; am voit se contribuim la deşteptarea poporului, făcêndu-l sě-şi cunóscă bine interesele sale naţionale, ca sě nu rětăcéscă şi sě nu fiă amăgit de cei ce umblă sě-l folosescă pentru scopurî strěine.

C'un cuvênt scopul nostru a fost sě punem o temeliă mai tare frăţiei şi unirei dintre noi, ca sě putem lupta cu succes pentru drepturile nóstre şi apěrarea vieţii nostre naţionale.

Şépte anî se împlinesc mâne, de când am scos cel dintâiu numěr pentru popor şi cu mândriă şi mulţumire putem sě privim înděrět la lucrarea nóstră şi la urmările, ce le-a avut în direcţia dorită de noi. Esemplul nostru a dat un puternic îndemn diaristicei române, de-a păşi pe aceea-şi cărare şi de unde înainte cu şepte anî nu exista în monarchia acésta nicî un diar românesc, care sě contribue şi la deşteptarea politică a poporului, de vre-o trei anî încóce avem patru diare de acestea pentru popor, dintre carî unul în Bucovina.

S'a şi vědut, cum în timpul acesta tot mai mult a crescut în sînul poporului nostru interesul pentru causa naţională. Dér óre ţinta de căpeteniă, ce am avut'o în vedere când am plecat pe acest drum, fosta ea ajunsă?

La acéstă întrebare s'ar păré, că este uşor de rěspuns, arătând mai ales asupra scurtului timp, în care nu se puteau face minuni, şi totu-şi rěspunsul este greu.

Nu-i destul sě scrii pentru popor, ci lucrul de căpeteniă este *ce scrii*. Ca sě fiă bine nutrit poporul, trebue sě 'i se dea o hrană spirituală bună şi sănětósă, — o hrană, ce-i priesce şi ce se potrivesce cu firea şi împrejurările lui. Ba mai mult, ca sě producem aceleaşi resultate faţă cu una şi aceeaşi ţintă trebue ca hrana sě fiă de aceeaşi calitate şi sě fiă împărţită în aceeaşi měsură tuturor.

Este, prin urmare, de lipsă înainte de tóte, ca cei ce o împărţesc sě fiă ei între ei pětrunşi de marele scop, ce împreună trebue sě-l urmăréscă pentru luminarea poporului şi întărirea legăturilor strînse din sînul lui.

Cei carî chiămaţî sunt a învěţa pe săten la fapte bune şi folositóre pentru înaintarea şi înflorirea neamului, trebue, ca mai 'nainte sě fia ei între ei pe deplin înţeleşi şi pătrunşi de învěţăturile şi de sfaturile, ce le dau. Cu un cuvênt, pentru ca sě facî sě se nască unire şi frăţiă în sînul poporului, trebue ca însu-ţî sě credî în sfinţenia acestei unirî şi frăţii şi sě jertfescî totul pentru ea.

Anul, pe care-l încheiăm, ni-a adus, pe lângă puţine bune, multe rele, mai multe póte ca cei premergětorî. Dér nicî un rěu, din câte ne-au ajuns pe noi. Românii asupriţi, nu póte fi mai mare, decât acela, pe care trebue sě-l deplângem astădî, vědênd, că între fruntaşii neamului nostru nu este acea înţelegere frăţéscă, nu domnesce acea sfântă unire. pe care nicî porţile iadului sě nu o pótă înfrânge.

Când însě fruntaşii şi conducětorii nu se iubesc ei între ei ca fraţi adevěraţi, cum vor puté ei sě dea poporului pildă bună de unire şi frăţiă? Cum vor puté faptele lor sě sprijinéscă marea şi generósa lucrare pentru luminarea şi deşteptarea poporului?

Am avut şi în cursul anului acestuia destulă ocasiune sě ne convingem, cum cu tóte încălcările şi prigonirile duşmane, poporul nostru a sciut sě dea probele cele mai frumóse şi încuragiătóre de românismul sěu. Ce n'ar face, ce resultate strălucite nu s'ar puté produce în lupta pentru revendicarea drepturilor cu acest brav popor, când cei chiămaţî a-l conduce ar înţelege glasul timpului şi ar alerga cu mic cu mare în ajutorul lui?

Décă ne lasă vre-o învěţătură anul acesta, plin de măhnire, de amăgirî şi de durere, atuncî acésta este învěţătura, ce-a propověduit'o organul nostru în tot déuna: că numai în noi şi în puterile nóstre avem sě căutăm razim şi scăpare pentru viitor.

Acest razim însě îl vom găsi numai, décă vom sci sě jertfim orî-ce patimî pe altarul causei nóstre sfinte; décă vom avé înţelepciunea şi tăria, de-a ne da mâna şi a pune uměr la uměr în tot-déuna acolo, unde trebue sě apěrăm un interes de viéţă naţională.

Tarî în credinţă, că va sosi şi ceasul fericit, care se ne facă sě găsim pe deplin razimul dorit, urăm fraţilor noştri Românî un: An nou fericit!

Politica esternă în 1895.

A trecut érăşi un an. Pe terenul politicei esterne aprópe în fiăcare ţéră s'au întêmplat în 1895 mişcărî mai marî şi incidente demne de amintit. Rěsvrătirî, lupte coloniale, crise ministeriale, alegerî agitate; tóte aceste le-am vědut trecênd pe dinaintea ochilor noştri, dér ce e drept incidentele acestea n'au fost în stare sě sgudue pacea europénă — o pace fórte scump cumpěrată.

Între tóte evenimentele politice întêmplate în 1895 pe rotogolul pămêntului, s'ar puté numi aprópe cu tot dreptul cel mai însemnat, *resbelul chinezo-japonez* şi învingerea, ce a raportat'o micul şi bravul popor japonez asupra marelui colos chinezesc. *„Rassa galbenă"* s'a pus în mişcare, şi orî-ce om póte uşor prevedé că acésta rassă în secolii viitorî are sě jóce încă un rol fórte însěmnat.

In Europa, cestiunea orientală, care părea a fi amorţit cu totul, fù aţîţată de-odată în miedul verii (Iulie), în urma asasinării lui *Stambulov*, fost ministru-preşedinte şi puternic contrar al politicei rusescî în *Bulgaria*. Se vorbea de isgonirea din ţéră a principelui de Coburg şi se asigură, că Rusia érăşi vrea sě pună mâna pe cârma Bulgariei. Mare nelinişte în urma acésta. In Bulgaria crescea mişcarea rusofilă paralel cu cea revoluţionară, care îşi pusese cu ţintă liberarea Macedoniei de sub jugul turcesc. Se formară bande de insurgenţî, carî năvăliră Macedonia, dér fură respinse şi risipite.

In *România* circulau pe acest timp faimele cele mai aventurióse despre un apropiat rěsboiu. Dér atenţiunea ţěrii fù îndreptată în curênd asupra întâlnirei regelui *Carol* cu Impěratul *Francisc Iosif* la *Işl*, unde, după credinţa generală, s'a sigilat apropierea României de tripla alianţă. Acéstă credinţă a fost întărită şi prin declaraţiunea ce a făcut'o şeful noului guvern român *d-l Sturdza* la Iaşi în Octomvre a. c. privitor la Raporturile cu Austro-Ungaria.

Cestiunea orientală din nou a ajuns la ordinea dilei prin *resculare a poporului armenesc*. A curs fórte mult sânge, puterile europene la aparinţă au lucrat în înţelegere pentru ca sě sprijinéscă pe guvernul turcesc în restabilirea ordinei; dér în ascuns nu mai scie omul ce interese mai sunt la mijloc, ca Armenii sě fiă puşî în mişcare, şi prin acésta póte sě se tulbure liniştea şi pacea dintre statele europene. Revoluţia încă n'a încetat în provinciile turcescî, şi numai viitorul va aréta, că óre fi-va în stare Pórta de-a linişti şi a mulţumi popórele resculate prin introducerea de reforme, pe carî le-a promis.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Amintirî din nóptea de anul nou.

Orologiul din turnul bisericei bate 12 óre. Sunetul clopotelor vestesce începutul unui an nou. Stradele, carî de altă dată erau góle pe timpul acesta, acum sunt pline cu ómenî. De prin ferestrile deschise se aud strigăte de: „An nou fericit!"

Fericiţî sunt ómenii, carî aşteptă anul nou cu o inimă veselă şi plină de speranţă, şi carî în anul trecut au fost scutiţî de vitregităţile vieţii; şi fericiţî sunt aceia, din familia cărora mórtea neîndurătóre n'a răpit pe nicî un membru iubit! Veselî pot reprivi aceştia asupra anului trecut, dér şi aceia, carî în anul trecut au avut de-a se lupta cu multe něcasurî şi grijî, sunt veselî, că s'a finit anul; ei speréză, că noul an le va aduce mai mult noroc, ca cel trecut. Măcar de li-s'ar împlini speranţele lor!

Imî deschiseiu feréstra, ca sě privesc lumea de afară.

In salonul luminat din etagiul prim al unui imposant edificiu ce sta faţă 'n faţă cu mine se afla o societate mare. Acolo locuia un bancher bogat; fiica lui cea mai mică îşî serba fidanţarea cu un proprietar nobil. Un spirit vesel domnia în sălile spendid decorate. Familia într'adevěr avea prilej de-a încheia cu veselia anul vechiu, pentru-că bancherul putea reprivi cu mulţumire la un noroc os an de câştig împlinit, deórece crisa trecu fără al sgudui. Feciorul sěu cel mai mare era înaintat la rangul de căpitan, al doilea depuse cu eminenţă un esamen de stat. Fericiţî părinţî aveau acum în jurul lor pe toţî membrii familiei şi o societate aléså. Cine scie, ce le va aduce anul viitor, pentru-că „cu puterile sorţii nu poţi încheia legătură vecinică, şi nenorocirea vine cu paşi repedî!"

*

In odăiţa sěrăcăciósă din podul aceleia, şi case pompóse ardea în séra de anul nou o lumină tristă; era semn, că locuitórea odăii încă nu se culcase. Dér nu pentru ca sě încheiă cu bucuriă anul trecut veghia ea, căcî nu avea nicî o causă, ca sě reprivéscă la anul trecut cu plăcere. Chiar la finea anului îngropase în tăcutul cimitir pe soţul ei şi pe doi fii ai sěi.

Tiněra femeiă şede acum palidă la patul copilului ei bolnav de mórte, — cel din urmă, care îi mai rěmase. Ea intră în anul nou cu inima jalnică şi frântă de durere, şi se rógă lui Dumnedeu, ca sě-i ţină cea din urmă bucată de noroc, ce-i mai rěmăsese din timpurî mai bune.

Numai cu câte-va luni mai înainte se mutase acéstă familiă, al cărei părinte era profesor de musică, cu băieţii sěi buclaţi în odăiţa sărăcăciósă. Până acum un soţ şi un tată iubitor a sciut sě păzéscă scumpa sa familiă de orî-ce grijî, de orî-ce supěrare.

Amêndouě odăiţele aveau un aspect plăcut. Perdele albe decorau ferestrile, din děrětul cărora erau aşedate florî frumóse, şi în odaia de locuit cânta plăcut un canar. Era o viéţă neîntrerupt mişcată în acéstă locuinţă pacînică a sěrmanilor. Din dorî de di până nóptea târdiu tiněra mamă lucra neîncetat. Cu deosebire înaintea sěrbătorilor de Crăciun, când sermana femeiă pregătise tot felul de lucrurî pentru copii, ea de multe-orî trebuia sě veghese şi atuncî, când alţii deja de mult se odihneau.

In séra de Crăciun fură aprinse în odaia curată luminile pe pomişorul de Crăciun. Părinţii priveau cu ochî veselî la copii lor, carî săreau cu nespusă bucuriă în jurul pomişorului luminat şi încărcat cu mere, nucî şi alte dulceţurî. In un castel măreţ nu putea fi mai mare bucuriă, decât aici.

Dér în diua a doua de Crăciun de-odată s'a schimbat acéstă bucuriă. Un copil se îmbolnăvise de

Francia şi-a vědut demisionând pe fostul ei preşedinte *Casimir-Perier*, după care fù ales pentru postul acesta însemnat actualul preşedinte al Republicei, *Felix Faure*. *Alianţa ruso-francesă* s'a accentuat în anul 1895 mai mult ca de altă-dată, şi n'a fost alterată nicĭ decum prin schimbările de ministrii, întêmplate atât în Rusia cât şi în Francia.

Dntre evenimentele petrecute în *imperul german* în anul 1895 cele mai însemnate au fost serbarea aniversării de 80 de anĭ a prinţului *Bismark*, serbările arangeate în memoria dilelor dela *1870—71* şi luptele înverşunate, carĭ au decurs necontenit şi decurg şi astădĭ contra *social-democraţiei*.

In *Anglia* a urmat ministeriului *Rosebery*, ministeriul conservativ-unionist-liberal *Salisbury*, dela care poporul englez aşteptă un şir lung de reforme social-politice. *Conflictul*, ce s'a ivit mai săptĕmânile trecute între regatul *Britanic şi Statele-unite nord-americane* în cestiunea *Venezuelei*, după cum sĕ póte prevedé, va fi resolvat pe cale diplomatică, fără de-a sdruncina relaţiunile politice şi comerciale între acestea două marĭ puterĭ.

Italia luptă în *Africa* pentru de-a câştiga nouĕ teritorii. Dintre faptele mai însemnate sĕvêrşite în anul trecut în internul ei putem aminti *amnestia* regelui pentru *revoluţionarii din Sicilia* şi serbarea *cucerirei Romei*, însoţită de protestul Papei.

Din *Spania* sunt de remarcat numai luptele purtate de armata spaniolă sub conducerea mareşalului *Martinez Campos* contra resvrătitorilor de pe insula *Cuba*,—*lupte*, carĭ încă nicĭ astădĭ nu s'au finit.

In fine trebue sĕ mai amintim încă ca evenimente remarcabile din anul ce se încheie cu diua de astădĭ: numĕrósele *crise financiare*, carĭ au sguduit, mai ales în timpul din urmă, bursele europene, prin ceea ce mulţĭ ómenĭ bogaţĭ au ajuns la sapă de lemn, şi multe întreprinderĭ economice, şi comerciale s'au nimicit cu totul.

Conflict între Anglia şi Germania.

In Sudul Africei la Capul de bună speranţă, se află o mică republică constătătóre mai mult din coloniştĭ europenĭ, cu numele republica *Transvaal*.

Acum dóuĕ săptĕmânĭ locuitorii oraşului *Johannesburg* din numita republică s'au resculat contra preşedintelui *Krüger*, chiămând tot odată într'ajutor pe un anumit *Dr. Iamesson*, un comisar engles dela coloniile englese învecinate. Iamesson în fruntea unei bande armate englese a şi întrat numai decât pe teritorul republicei, înaintând spre capitala ei. Armata republicei audind despre acéstă, întêmpină banda lui Iamesson la oraşul Krügersdorf unde se întêmplă ciocnirea între ambele trupe.

Iamesson fù cu desĕvêrşire bătut şi fù prins împreună cu alţĭ 500 soldaţĭ ai sĕĭ, carĭ mai târdiu fură liberaţĭ. Iamesson a fost *osândit la mórte* din partea judecătoriei republicane din Transvaal, însĕ preşedintele Krüger îl *graţiă* şi-'l predete autorităţilor englese.

In decursul acestor evenimente din Sudul Africei s'a născut o mare agitaţiă în acele state europene, carĭ erau direct interesate în cestiune. Astfel *Germania* vĕdêndu-şĭ ameninţate interesele sale coloniale, interpelă pe guvernul engles asupra faptelor, ce s'au sĕvêrşit din partea supuşilor şi miliţiei englese în Sudul Africei — fapte, despre carĭ se suspiţiona, că guvernul englese a sciut mai 'nainte. Totodată împĕratul *Wilhelm* depeşă preşedintelui Krüger, *felicitându-l* pentru isbânda, ce a raportat'o asupra bandelor englese.

Se părea, că cu învingerea lui Iamesson afacerea va fi finită, dér acum, din contră se desvoltă un *conflict* fórte serios între *Germania şi Anglia*. Pe Englesĭ, adecă i-a supĕrat fórte mult amesteoul Germaniei în afacerea Transvaalului şi mai ales depeşa împĕratului Wilhelm. Poporaţiunea din Londra a fost sistematic agitată contra Germanilor, şi Englesii dic, că cestiunea Transvaalului încă nu e sfêrşită.

Scirile mai nouĕ sosite din Londra spun, că pe casele scradeior principale din capitala Angliei se pot vedé placate, carĭ cu litere marĭ anunţă *„Pregătirile de rĕsboiu ale Angliei contra Germaniei"*. *„Coresp. Ung."* primesce scirea, că în ministerul de marină şi de rĕsboiu engles domnesce mare mişcare, ér *„Extra Bl."* dice, că guvernul engles ar fi încunosciinţat pe guvernul german, că e gata sĕ apere *cu orĭ-ce preţ* drepturile Angliei în Transvaal.

Dér ce e mai mult, diarele ce le primirĕm astădĭ publică din Londra o telegramă, în care se susţine, că *regina* Angliei este fórte *indignată* asupra împĕratului Wilhelm; că în cluburile militare englese sĕ vorbesce fórte serios despre *ştergerea numelui lui Wilhelm* din lista armatei englese, (Wilhelm a fost numit în anul trecut admiral engles); şi în fine în depeşă se asigură, *că oficerii regimentului de dragonĭ, carĭ portă numele lui Wilhelm, au ars portretul împĕratului german*.

Sĕ vede decĭ, că lucrul a devenit serios, şi numai în dilele viitóre vom puté vedé, ce va mai ieşi din acest conflict, între două marĭ puterĭ europene, carĭ până acuma au trăit în deplină armoniă.

SCIRILE DILEI.

— 30 Decemvre.

Pentru săracĭ. Cu ocasiunea sf. sĕrbătorĭ ale Crăciunului s'au împărţit din partea Regelui şi Reginei şi a principelui şi principesei României, pe la săracii din Bucuresci, precum şi la Iaşi, Craiova, Bêrlad şi alte localităţĭ din ţéră 35,000 Lei în banĭ, lemne şi îmbrăcăminte. Numĕrul săracilor ajutaţĭ în Bucuresci este de 2330. — Tot la Crăciun societatea centrală agricolă din Bucuresci a distribuit la copii sĕracĭ din şcólele primare bucurescene îmbrăcăminte pentru suma de 3000 Lei. — Societatea „Obolul" din Bucuresci a împărţit asemenea haine la mai bine de 500 copii sĕracĭ.

—o—

Banĭ falşĭ. O bandă misteriósă de falsificatorĭ, care până acuma nu s'a putut descoperi, umple monarchia de florenĭ de argint falşĭ. Pe unii dintre aceştia, bătuţĭ din argint britanic, este gravat anul 1891, pe alţii anĭ 1882 şi 1881. Ceştĭ din urmă se pot uşor cunósce după colórea lor gălbâe, şi greutatea lor. Numĕróse esemplare din aceştĭ banĭ falsificaţĭ s'au pus în circulaţiă în Gherla, Zombor, şi Caráii marĭ.

—o—

Portul Sulina, după cum raportéză d. general Pencovicĭ, membru al comisiei dunărene, e cuprins de ghiaţă dela a doua miă înainte. In port se găsesc 11 steamese, 25 corăbii, 15 remorchese, 189 şlepurĭ încărcate şi 35 góle. Din causa sloiurilor de ghiaţă nicĭ unul din aceste bastimente nu se póte mişca din port.

—o—

Un redactor arestat. Din Praga se depeşéză, că redactorul diarului boem „Omladina" cu numele Ignaţ Holub a fost deţinut în urma unei perchisiţii domiciliare făcută la redacţia numitului diar. Holub e pus acum sub acusă pentru crima *tradărei de patriă*. Afară de el au fost arestate încă mai multe persóne din împrejurimea capitalei boeme.

—o—

Arderea casărmii Cuza-Vodă. Frumósa casarmă Cuza-Vodă de pe dealul Spirei din Bucuresci e adĭ o mină — scrie „Epoca" — numai aripele laterale au rĕmas neatinse de foc. Mercurĭ nóptea un soldat din regimentul 28 de dorobanţĭ a întrat într'o magaziă mică de sub scara principală ca sĕ fure ceva rachiu. El aşedă lampa pe un vas plin cu petroleu. Până sĕ caute unde e rachiul lampa esplodă şi focul atinse şi petroleul din vas. Soldatul spăriat fugi la companiă, credênd, că va scăpa de rĕspundere şi nu dete alarmă. In curênd flăcările au cuprins scara şi dându-se alarma soldaţii înzădar au încercat a stinge focul. Abia au putut scăpa cartuşele din magazia corpului, tóte celelalte au rĕmas pradă focului. Pompierii abia au reuşit sĕ localiseze focul şi sĕ apere mai ales arsenalul şi depositul de praf de puşcă. Sergentul de pompierĭ Rădulescu s'a distins prin curagiul sĕu uimitor. Pompierii au fost comandaţĭ de d. colonel Navtiade. Au fost de faţă şi ministrul de interne N. Fleva şi ministru de rĕsboiu Budişteanu. Pe la 9 óre dim. a sosit la faţa locului şi M. S. Regele însoţit de ministrul de rĕsboiu. Pagubele se urcă la peste 600,000 Lei. Casarma era asigurată la „Dacia-România" şi la „Naţionala".

—o—

Numire. D. Diamandi D. *Manole* (fiul) a fost numit membru în consiliul de administraţiune al casei de depunerĭ, consemnaţiunĭ şi economiă în Bucuresci.

—o—

Diar frances oprit. Ministrul de interne în înţelegere cu ministrul de comerciu ungar au detras debitul postal şi au oprit intrarea pe teritor ungar revistei francese „Libre parole", pe motiv, că scrie în direcţiă duşmănósă Ungariei.

—o—

Concert. Mâne, în 31 Decemvre st. v. musica orăşenéscă va da un concert în hotelul *„Europa"*. Inceputul la $7^1/_2$ óre séra.

—o—

Călindarul Plugarului pe an. 1896, redactat de d-l *I. Georgescu*, se póte căpĕta dela Tipografia *„A. Mureşianu"* din Braşov cu preţul de 25 cr., (trimis cu posta 30 cr.) Dela 10 esemplare comandate de-odată, unul se dă rabat. E unul dintre cele mai bogate şi mai eftine călindare românescĭ, conţinênd material bogat atât economic, cât şi literar, fórte variat şi instructiv şi de petrecere. E întocmit anume pentru trebuinţele plugarilor, carĭ în acest călindar găsesc o călăuză credinciósă pentru tóte trebuinţele lor.

Numĕrul viitor al „Gazetei Transilvaniei" va apăré Marţĭ séra.

Producţiunea sodalilor românĭ din Braşov.

Societatea sodalilor românĭ din oraşul nostru, credincioşĭ laudabilului obiceiu, ce şi-l'au însuşit de câţĭ-va anĭ încóce, au arangiat şi de astă dată în séra dilei prime de Crăciun o producţiune urmată de dans, în spaţiósa sală a otelului „Nr. 1."

Mulţămită bunului renume, ce şi-l'au câştigat în societatea braşovénă aceste nobile pornirĭ ale tinerilor noştri sodalĭ, producţiunea lor a fost şi de astă-dată cercetată de lume multă, cum rar se vede la alte petrecerĭ românescĭ în Braşov. Sala, ca şi galeriile, erau înţesate, aşa că nu mai puteai afla un singur loc liber, ba unii trebuiră sĕ stea chiar în picióre.

Producţiunea a fost întrodusă de o scurtă vorbire a d-lui Nic. Petra-*Petrescu*, preşedintele Asociaţiunei meseriaşilor românĭ, sub a căreia ocrotire stă tinĕra so-

---

ditterită, soru-sa îi urmă tot în aceiaşĭ di; medicul le a dat puţină speranţă de viéţă. Mânile sîrguinciόse odihneau acuma; tatăl şi mama priveghiau neîntrerupt la patul iubiţilor lor copii suferindĭ, ascultând cu gróză la respiratiunile îngreunate, şi în fine la horăitul de mórte al sermanilor mititei.

Două dile după mórtea copiilor le-a urmat acestora şi nefericitul lor tată! O! ce finit trist şi sfăşietor!...

Cât de diferită este sórtea ómenilor! Aicĭ veselia cea mai mare, acolo durerea cea mai adâncă! In locuinţa bancherului jócă părechile însufleţite de sunetul musicei; sus, în odăiţa simplă şi sărăcăciósă se plécă o femeiă palidă şi desperată asupra patului copilului, ce trage de mórte. Óre nu-şĭ punea sermana femeiă întrebarea durerósă, audind sunetele năbuşite ale musicei, că de ce are sĕ îndure nevinovată atâta nenorocire, până când alţii pot gusta tóte plăcerile, pe carĭ le oferă viéţa?

(„N. Bl.") Tr. de C.

Găvrila Craiului.

(Probă de limbă de pe Someşul mare).

Dice că tăt uămu are on joc şi o hore şi o poveste; şi aşa a şi, că alt-cum nu s'ar povesti.

Care a şi jocu şi horea lui Găvrila Craiului, nu sciu, póte că nicĭ iel nu scie, da povestea lui o sciu eu şi satu tăt, şi bucuros v'o spun şi dumnilor vóstre.

Astădĭ cine vede pe Găvrila Craiului de nu-i scie povestea, crede, că vede pe un nimernic, care a fost copilu nimărui, a cărui părinţĭ or şi fost nesce nimernicĭ, şi pe el l'au făcut numai de năcaz în lume. Că-i zdrenţos, flămând, gol, fără casă, fără masă, fără minte şi noroc.

Aşa şi-ar gândi, cine nu-i scie povestea, dér nu-i aşa.

Uitaţi-vĕ, uóminĭ bunĭ, uitaţi-vĕ la iel, âmblă numa în cămeşe, atâta-i tăt ce are pă trupu lui, te mirĭ dela cine a şi căpĕtat'o, şi p'aceea, póte e rĕmase dela vr'un mort. Pă cap are on clop tăt uns, faţa lui e năpalată, barba lungă ca la Jidojĭ, pĕrul tuns-netuns, piciórele góle. Érna véra mai are peste cămeşa cea scurtă şi strîmtă on sumăieş şernit, tăt zdremţe şi âmblă repede-pripit, fără ţintă, fără gând, dórme unde-l apucă nóptea, mâncă ce capĕtă, dér mai mult trăesce cu răbdărĭ prăjite. Şi nu móre, cu cât chinul ce-l trage. Nu-l vedĭ nicĭ la biserică, nicĭ între uóminĭ, mai mult e săhastru, ca şerele pădurii. Câte odată se afundă în pădure şi urlă ca lupii; altă-dată, de nimeresce o baltă, se tăvălesce în ea ca porcii, orĭ că ricăesce în ea ca dobitócele.

Aşa este el astădĭ, dér nu aşa a fost tot-déuna. Astădĭ, când îl rupe fómea, alérgă pe hotar dela uăm la uăm şi dice: o ţîr de mălaiŭ, o ţîr de mălaiŭ... dér aşa de repede, de mai nu-i înţelegĭ nimica din gură.

Dér sĕ vĕ spun povestea lui:

El e feciorul crăiuţului din Ciceu. Tatăl sĕu fù atât de avut, de-i dicea ómenii crăiuţul, fiind-că era bogat tare, dér micut de stătură. Crăiuţul şedea pe câmpul Ciceului, nu departe de Cetatea cea vestită a Ciceului, care ci că a fost a lui Petru Rareş, Domnul Moldovei. Pe câmpul Ciceului şedea, împreună cu Crăiuţul Gerasim stupariul, care ţinea mulţĭ stupĭ, Ion din dêmb, vestit pentru pomĕtul ce-l avea; mai şedea acolo Grigore a Siiĭ şi mai câţĭ-va uómenĭ, cu muerile şi avutul lor.

Câmpul Ciceului se ţine de Reteag, dér e mai aprópe de satele Giurgeni şi Corabie, decât de Reteag. Acolo şedeau ei iérna — véra, acolo-şĭ aveau moşiile şi casele şi stau bine, dar din ei din tăţĭ mai bine sta crăiuţul, pe care de alţĭ fel îl chiema Borihan Tóder. Crăiuţul nu mai trăesce, ér pe cei-alalţĭ vecinĭ ai lui ce trăiră pe câmpul Ciceului, i-a strămutat groful în sat — când cu comasarea, şi astfel câmpul Ciceului rămase tot în mâna grofului, a căruia sunt pădurile şi délul Ciceu, de unde scot pietrii de móră.

Aieste vi-le-am spus anume, ca sĕ pricepeţĭ povestea lui Găvrila Craiului.

Destul atâta, că tătâne-s'o îĭ diceau Crăiuţul. El era om pe cât de bogat şi bisericos, pe atât de sgârcit, nu era Duminecă şi sĕrbătóre sĕ nu vină în Reteag la biserică, unde cetea dintr'o carte scurtă şi grósă, ca o jumĕtate de teglă, négră de

cietatea sodalilor noştri. Vorbirea d-sale este cam de următorul cuprins:

Prea Stim. Public! De un şir de ani societatea sodalilor români are onóre a învita publicul român la aceste conveniri, carī au ajuns adevĕrate petrecerī poporale.

Dragostea, cu care a îmbrăţişat publicul român convenirile nóstre, a încăldit inimile tinerilor meseriaşi. Din acésta ei s'au convins, că pornirea lor bună este, că drumul apucat, este drum cinstit. Incuragiaţī astfel de iubirea d-vóstre, ei au pus umĕr la umĕr, s'au strîns din an în an tot mai mulţī şi astădī formézā o societate compactă de peste 40 membri.

Care este ţinta însoţirii lor? Insoţirea lor are de scop desvoltarea membrilor în tóte direcţiunile. Intêlnirile lor sunt o adevĕrată şcólă. Aicī se îndeletnicesc cu cetitul de cărţī şi diare folositóre, aicī învaţă a se iubi unul pe altul, mai mult, aicī învaţă a-se socoti de fraţī unul cu altul.

Etă, stim. public, ce direcţii promovaţī Dv. cu sprijinirea convenirilor, ca cea de astădī. Promovaţī înaintarea meseriaşilor românī, acea clasă a societăţii nóstre, care cu toţii datorī suntem a-o ridica. Mii de străinī trăesc cu meseriile din sudórea Românului. Locul acestora trebue sĕ-l ocupe meseriaşii noştri.

Vĕ mulţămim din inimă pentru dragostea, ce ni-o arătaţī şi vĕ rugăm sĕ fiţī cu îngăduinţă faţă de producţia nóstră. Sĕ luaţī în considerare greutăţile, cu carī trebue sĕ ne luptăm. — Cu acestea Vĕ dorim, ca diua lui Moş Crăciun sĕ o ajungeţī la mulţī fericiţī anī!

După acéstă vorbire, urmată de sgomotóse urărī de „sĕ trăéscă“, începu producţiunea. Corul sodalilor cântă: „Sânta di de libertate“ marş de N. Popovicī, şi „Hora Severinului“. Amêndouĕ cântările au fost esecutate fórte bine, mai ales însĕ asta din urmă a plăcut nespus de mult, aşa că corul a fost trebuit cu de-a sila, aşa dicênd, s'o repeteze. Aplausele nu mai aveau sfirşit.

D-nii C. Voicu şi N. Loga s-au distins în dialogul „*Tata şi fiul*“ de I. Mureşianu, care a fost predat cu mult efect, fiind şi de-un cuprins fórte potrivit pentru poporul nostru.

Producţiunea a culminat, însĕ în representarea comediei „Ginerile lui Hagi Petcu“, de V. Alexandri. Deşi acéstă piesă e destul de lungă şi grea, ea a fost esecutată de tinerii noştri sodalī peste tótă aşteptarea. Rolurile mai grele le-au avut d-nii *G. Purcărea* (Hagi Petcu), I. *Furnică* (Prinţul Radu Movilă), N. *Grindu* (Ştef. Movilă), I. *Ardelean* (Verdulescu) şi d-ra *E. Balea* (Adela). Ar fi greu de-a spune, carī dintre aceştia au jucat mai bine, căci fiă-care şi-a interpretat rolul în aşa mod, că a trebuit sĕ rĕmânem surprinşī de prestaţiunile lor. D-nii G. *Loga* şi C. *Sibian* încă au sciut face fórte bine pe Jidanul cămĕtar. Rolurī mai micī au avut d-nii N. *Stinghe*, G. *Căpăţînă* şi N. *Ardelean*, carī de-asemenea au jucat bine. In total, publicul a rĕmas fórte mulţumit, şi pe tinerii diletanţī i-a rĕsplătit cu cele mai animate aplause.

O parte fórte însĕmnată la buna rĕuşită a acestei producţiunī o are d-l profesor *Arsenie Vlaicu*, care ca delegat al comitetului Asociaţiunei meseriaşilor bĕtrânī, dirigiéză şi supraveghéză acéstă societate înfloritóre. D-sale este a se mulţumi şi nemerita alegere a pieselor, carī tóte au fost fórte potrivite pentru publicul participant.

Dansul s'a început cu „Căluşerul“ şi „Bătuta“, carī au fost dansate de 11 tinerī în frumóse costume naţionale.

Nu putem încheia, fără de-a nu observa, că la ast-fel de petrecerī *poporale* cu caracter *cultural-naţional* ar trebui sĕ participe în numĕr mai mare şi membrii inteligenţei nóstre fruntaşe, dela care se aşteptă mai mult interes faţă cu asemenī pornirī nobile ale classei nóstre mijlocii.

Producţiunī şi petrecerī.

Săcele, 29 Decemvre v. 1895.

Stim. D-le Redactor! Sfintele sĕrbătorī ale Crăciunului, vestitóre de pace pe pămênt şi de bunăvoire între ómenī, ne aduc dile de veselie şi de petrecere, carī sunt de neasĕmĕnat folos pentru Românī, de órece mai alinându-i năcazurile şi suferinţele trecute, varsă în sufletul lui neprihănit nouĕ speranţe, nouă putere de luptă.

O astfel de petrecere românéscă a arangiat în Cernat corpul învĕţătoresc din frumósele Săcele, Marţī séra, a doua di de Crăciun. Nutrind totdéuna o simpatie deosebită faţă de fraţii din Săcele, am grăbit şi eu, însoţit de mai mulţī tinerī de-aī noştri, sĕ iau parte la acéstă petrecere, care a fost peste aşteptare de plăcută.

Pe la órele 7 séra, în presenţa unui public neobicinuit de numeros, atât din inteligenţa nóstră, cât şi din popor s'a început printr'un simţit cuvênt de deschidere producţiunea. Fiecare punct al programei a reuşit mulţămitor. Partea musicală ş. a. cântările „O ce veste“, „Serenadă“, „Diua a apus“, „Sunt soldat“ şi „Hora Plóia“ de G. Dima, ne-a surprins prin succesul neaşteptat, şi numai laudă pot aduce harnicului cor şi dirigentului conscienţios.

Declamarea poesiei „*Urătura Ţiganului*“ de Speranţă a fost frumos predată, stîrnind mult haz în public. O deosebită disposiţiă veselă a produs în public şi piesa comică „Arvinte şi Pepelea“ de Alecsandri.

Tóte persónele au jucat cu simţ şi pricepere, îndeosebī d-nii *Muntean* şi A. *Popovicī*.

După eshauriarea programului, urmă o horă veselă şi mare—începutul unui dans cât se póte mai animat.

Te simţiai negrăit de bine vĕdênd, cum inteligenţa română din loc şi jur îşī petrecea atât de frăţesce în sînul poporului nostru, credincios neclintit fruntaşilor sĕi, preoţilor şi dascălilor.

In pausă, la masă, s'au ţinut mai multe toaste, între carī amintesc pe al d-lui *Dariu* pentru tinerime, al d-lui *Scurtu* pentru harnicii Săcelenī, carī au dat şi dau atâţī ómenī conscii nĕmului nostru, al d-lui *Maglaş* pentru muncă, al d-lui *Lăpĕdat* pentru bĕtrânī, al d-lui *Moldovan* (din România) pentru Ardelenī etc. etc.

După pausă jocul se continuă cu aceeaşī veselie până 'n dorī, sfârşindu-se cu câteva jocurī naţionale şi lăsându-ne drăgălaşe şi neuitate amintirī!....

Ritmic.

Tinerimea română din Rĕşnov învită la balul ce 'l va arangia Dumînecă în 31 Decemvre st. v. 1895, în sala „Hotelului mare“. Inceputul la 7 óre séra. Pentru comitetul arangiator: *Gheorge Ilie*.

Literatură.

Din escelenta „*Bibliotecă pentru toţī*“ a lui Carol Müller din Bucurescī au mai apărut următórele volume: Nr. 26. **„Din biografiile ómenilor celebri“** (cu 18 ilustraţiunī admirabil esecutate). Una din cărţile cele mai necesare tuturor. E singura carte în acest gen, publicată la noi — Nr. 27. **„Antichitatea grecă“** de Mahaffy (cu 20. ilustraţiunī), carte care face cunoscute instituţiunile admirabile ale Greciei antice. — 28, 29, 30, 31, 32, 33. **„Operele complete“** ale marelui scriitor român *Ioan Crêngă*. Acéstă minunată operă, publicată în „Biblioteca pentru toţī“ este aşa de ieftină încât toţī Românii vor puté-o avé în biblioteca lor. Ea are darul de a fi veselă şi de a puté fi cetită de tótă lumea, precum şi de copii, pentru care legată în pânză şi costând numai 2 lei 50 banī, este cel mai plăcut cadou. Acéstă ediţiă e îndestrată cu 2 portrete ale autorului. — Nr. 34. **„Istorice“** de *Ionescu-Gion*, una din istoria nóstră naţională. Acest volum conţine şi portretul autorului. Nr. 35. **„La gura sobei“** (snóve şi basme) de *Dumitru Stăncescu* (cu portretul autorului). — Nr. 36. **„Poveşti de Crăciun“**. Sub presă Werther de Goethe (cu ilustraţiunī). Tóte se pot procura şi dela libraria N. Ciurcu din Braşov.

*

In tipografia „A. Mureşianu“ din Braşov a apărut: **Povestiri economice** despre grădinărit, economia câmpului, vierit şi pădurit, de *Ioan Georgescu*. O carte fórte folositóre pentru plugarī, scrisă în stil uşor de priceput. Cartea are 136 pag. şi costă 25 cr. De vêndare la tipografia A. Mureşianu“ în Braşov, şi la libraria d-lui Nicolae Ciurcu, Braşov.

Crisa în redacţia „Tribunei“.

Lucrurī urîte sĕ petrec în Sibiiu, la „*Tribuna*“. Pentru cetitorii noştri de Dumînecă, carī n'au aflat despre ele, vom schiţa pe scurt istoricul scandalurilor dela Sibiiu, carī au pus în uimire pe toţī Românii de bine.

Acum două sĕptĕmânī, vorbind de un conventicul al redactorilor de atuncī ai „Tribunei“ şi a prietinilor lor personalī, am arătat, că se uneltesce pentru delăturarea presidentului Dr. *Raţiu* din causă, că acesta neputêndu-se înţelege cu proprietarul nominal al „Tribunei“, T. *Liviu Albini* s'a iscat un conflict care a ajuns şi la tribunal şi a adus cu sine secvestrarea Tribunei din partea D-lui Dr. Raţiu. Acéstă *secvestrare* s'a hotărît în Noemvre a. c. cu consimţĕmêntul a 17 dintre 19 membri de faţă ai comitetului, pe cuvênt, că „Institutul tipografic“ şi diarele „Tribuna“ şi „Fóia poporului“ au fost cumpărate la 1894 dela proprietarul lor de atuncī Eugen Brote, de către comitetul partidului naţional prin preşedintele sĕu, Dr. Raţiu, şi că prin urmare nu póte dispune altul asupra tipografiei şi a foilor, ér d-l Albini n'a voit sĕ recunóscă nicī-decum dreptul de disposiţie al d-lui Dr. Raţiu. Ba Albini a susţinut chiar, că obligaţia ce a dat'o d-lui Dr. Raţiu despre o sumă, care corĕspunde preţului tipografiei şi a diarelor, precum şi cauţiunii depuse pentru aceste, cu totul 19.500 fl., ar fi fost numai fictivă, ceea-ce e gata sĕ dovedéscă chiar şi pe cale criminală (!!!)

*

Despre actul secvestrărei, ce s'a sĕvîrşit încă la 19 Noemvre a. c., au fost rĕspândite într'adins faimele cele mai alarmătóre, mai ales prin foile din Bucurescī, al căror ascuţiş era îndreptat chiar în contra persónei d-lui Dr. Raţiu.

In urma acésta, Dr. *Raţiu* s'a vĕdut îndemnat a publica în „Tribuna“ nisce articolī lămuritorī pentru publicul român şi i-a dat cu mâna sa în tipografiă. Dér cum se spune şi în „Tribuna“ de adī, d-l Russu-Şirianu a luat manuscriptul dela culegĕtorī, l'a confiscat şi a stricat tot ce a fost cules din el. Asemenea s'a întêmplat cu un alt articol, scris de d-l Nicolae Cristea şi predat tipografiei de Dr. Raţiu.

Dr. Raţiu, luând la dare de sémă pe editorul Albini şi pe Russu - Şirianu, acesta i-a spus nisce vorbe vĕtĕmătóre. Pe urmă d-l Raţiu a introdus ca prim-colaborator pe d-l Dr. Elie Dăianu şi a întrebat pe d-l Russu-Şirianu, décă voesce sĕ se supună disposiţiilor d-sale? *Russu-Şirianu* a rĕspuns în cele din urmă într'un ton necuviincios, că *nu se supune disposiţiilor d-lui Dr. Raţiu* şi că *nu-l recunósce*. „Un president încă nu-i totul“, dise Russu-Şirianu, „*presidenţii se pun şi se depun*“. — Russu-Şirianu a fost numai decât destituit.

*

Cu tóte acestea Russu-Şirianu în diua următóre a intrat în redacţiă, a înjurat pe cei ce erau acolo, şi a confiscat posta. In timpul acesta d-l Liviu *Albini alergă la poliţiă şi se plânse în potriva d-lui Dr. Raţiu*, dicênd, că *i-a încălcat domicilul.*

---

veche, — cetea şi făcea crucī şi mătăniī cât ţinea slujba, apoi venia dela biserică aţă la noi, că era prietin cu tata, şi prândia la olaltă şi povestia până la vecerne, atuncī mergea ér la biserică şi de acolo acasă.

Şi ţinea calea dela el până la noi în sat cel puţin 2 césurī, ba iérna, când era omĕtul mare, nicī în trei césurī nu ajungea; pui de Ciceuan (aşa se numiau uómenii, ce-şī aveau casele pe câmpul Ciceului), nu cobora pe vremī rele în sat, numai de un năcas prea mare, dar Crăiuţul sĕ fi plouat plóiă de foc, nu lipsia dela biserică. Par' că acum îl vĕd: uăm mic, alb roşcovan, cu ochī micī verdī, cu pĕr mare, cu cióreci albī largī, cu opincī, pieptar, suman, cu clopul lui cel uns; cu o vorbă sĕ şiu pingălitor, — vi-l'aş puté pingăli.

Dér pe cât era de bisericos şi avut, pe atât era de sgârcit şi rĕu cu căsenii lui. Căsenii lui nu cutezau nicī sĕ mânce sĕ se sature de frica lui. Spun ómenii, că femeia lui mergea vara la lucru şi-şī ducea merinde mălaiū şi brândă orī slănină, dér de dulcele era numai mărturiă, că ea nu cuteza a mânca din el, ci mânca mălaiul gol. Vai de ea ar şi fost, décă n'ar şi dus de dulcele sĕ-l dee séra în sémă la Crăiuţul.

Aşa se stinse de fóme biata muiere şi rĕmase Crăiuţul cu un copil dela ea, cu Gavrilă. Atuncī era Craiuţul om aprópe de 60 de anī, ér Gavrilă un cotăngan de 17—18 anī. Ce sĕ facă acum ei singurī? Cine sĕ le cócă, cine sĕ le spele şi facă câte ceva mâncare? Fără muiere în casă-i rĕu. Dér acum ce sĕ facă? S'ar însura Crăiuţul — dér e prea bĕtrân, ar însura pe Gavrilă — e prea tînĕr, nu-i scăpat de asentare! Scia Crăiuţul bine, că împĕratul nu sa slugi cu Gavrila lui, dér legea-i lege! Orī bun orī rĕu trebue sĕ stee la numĕruş. Decī se însură Crăiuţul, luă o vĕduvă cât un zid, de l'ar fi putut duce în voia cea bună subsuóră, că el era numai cât o mânuşă de pordicī pe lângă ea, vorba cânteculuī:

> Lelea cât un grenadir,
> Badea cât un moşootir!

De aci încolo peste Gavrilă veniră dile rele şi grele, că deşi era meteleul cât ómenii, dar era fricos, se lăsa bătut şi de Craiul, de tată-s'o, şi de maştihă-sa. Amêndoi îl mânau şi-l adunau mai mult flămênd, decât sătul; de ceea ce era în casă şi de agonisirea de pe câmp, el nu scia ce se face, era bun bucuros, că are haine în spate şi mâncare, rea-bună, cum o căpăta şi când o căpăta.

Veni şi vremea asentării, dér Gavrilă scăpă fără de-a şi luat. Apoi se bolnăvi Craiul, ér Crăiţa cést nouă vêndū vită după vită şi puse banii bine aşa, că până mur Craiul, nu mai era codă de vită în ograda lor. După mórtea Craiului îşī scóse Crăiţa parte şi din moşiă, ér Gavrilă se uita cu ochii, dar nu scia ce se întêmplă şi cum se întêmplă ceea-ce se întêmplă, — era bun bucuros, că a scăpat de bătăile tătă-ne-s'o şi se bucura şi mai mult când îī spunea maştira, că şi ea se duce din Ciceu. Decī o lăsă sĕ ia tot ce voi, numai sĕ rĕmână singur stăpân.

Aşa a şi rĕmas, singur stăpân în casa părinţéscă, că maştiră-sa s'a dat de unde era şi tată-s'o era în grópă.

Moşiă avea mare, bucatele nu le dase maştihă-sa chiar tóte, îī rĕmase şi lui destule, deci se puse feciorul pe hodină, mânca, durmia, îşī aduna câte vre-o dóuĕ lemne şi omora cea vreme prin vecinī şi prin pădure după alune, bureţī, smeură şi mure. Moşia tătă a dat'o în parte şi-i veniau bucatele şi fênul de-a gata. Vedī bine, cei ce ţineau moşia, tăţi-îl înşelau, dér el, o gură singură fiind, tât avea cu ce trăi şi cu ce plăti dările. Vĕdênd neamurile capul şi firea lui Gavrilă, luară iele moşia în parte, şi aşa trecū vremea vre-o 2—3 anī; el trăia ca un săhastru, dér lipsă nu ducea, nicī nebunii nu făcea, nicī prădătror nu era.

Odată, cine şi cine nu, îl nebunesce pe Gavrilă ca sĕ se însóre. El nu dice ba; vinde fên, grâu, cucuruz, îşī face rênd de banī, se gată ca junii şi merge a peţi, în Corabia la fata unei vĕduve sĕrace. cu o ciurdă de copii. Vĕduva îşī face de lege aşa: drept, că Gavrilă nu dă cele semne de om în tótă firea, dér e bogat, are moşiă mare, va chivernisi fata mea averea şi pot trăi. Aşa se gândi şi fata, şi tooméla fu gata.

Şi luă Gavrilă pe Susana, şi ea-i puse casa 'n rênd, şi-l ducea cu buna, dóră-dóră l'a băga în brazda botezaţilor. Până la o

D-l Raţiu a fost chiămat la poliţiă, unde însĕ a dovedit cu acte, că d-sa are drept de-a dispune asupra tipografiei şi a foilor. In urma acésta *căpitanul poliţiei a oprit pe d-l Liviu Albini şi Russu-Şirianu de-a mai intra în redacţiă şi la tipografiă. Russu-Şirianu* a rĕspuns la acésta *intrând în tipografiă cu forţa, luând tóte manuscrisele, sdrobind tot ce a fost cules şi aţîţând pe culegĕtorî sĕ lase lucrul.*

*

Sâmbătă s'au repetat scandalurile. D-l *Russu-Şirianu* fără veste *a intrat printr'o ferêstră în curte şi de aicî în localul administraţiei şi redacţiei.* Cu o gură nespus de mare, el ameninţă pe toţî redactorii şi-i provocă sĕ ese îndată afară, că vine poliţia şi-i scóte „*ca pe nisce bandiţî*“, a confiscat din nou scrisorile şi diarele, şi alergând în curte, striga: „eşiţî afară de aicî, că vĕ aruncăm cu muncitorii“. Apoi *a deschis porta cu o cheiă streină*, ca se pótă întra d-l Albini. Se instalară în tipografiă şi se apucară sĕ scótă ei foia.

Intr'aceea d-l Dr. Raţiu, câştigând un nou act dela judecătoriă, s'a presentat la căpitanul poliţiei, care apoi a oprit din nou pe d-nii Russu şi Albini de-a mai întra la „Institut“. Abia pe la ora 1 s'a putut restabili ordinea în tipografiă.

*

„Tribuna“ de astădî, 30 Decemvre, scrie sub titlul „Erăşî la judecătoria“ următórele:

Domnul *Dr. Ioan Raţiu* este citat pe astădî la 3 óre la judecătoria cercuală din loc.

Citarea ce 'i-s'a inmanuat dênsului şi câtorva martorî vorbesce de un *delict poliţial de pressă* (sajtórendöri kihágás) şi ameninţă, că decă nu se va presenta de bunăvoe, va fi escortat.

Procesul acesta este intentat, ce e drept, de către procuratura de aicî, dér la arĕtarea făcută de d-l T. L. *Albini.*

Suntem informaţî, că d-l T. Liviu Albini s'a plâns fórte pe larg la procurorul de aicî, care a luat cu dênsul un protocol şi pe basa acestuia a pornit procesul. Domnul Albini se plânge, că Dr. Raţiu s'a amestecat în afacerile sale, că poliţia, la cererea d-sale (L. Albini) a adus hotărîrî contradicĕtore, că Dr. Raţiu a scos „Tribuna“ fără ca d-l Albini sĕ fi avut vre o înriurire asupra ei.

Scurt, după-ce d-l T. L. *Albini*, nu s'a putut ferici cu poliţia, înaintea căreia a dus pe presidentul Dr. Raţiu ca pe un *turburător al păcii casnice* — a recurs la procurorul, ca acesta sĕ-i facă dreptate.

Cine ar fi credut vre-odată, ca un Român, şi încă „tribunist“, sĕ recerce pe procurorul unguresc, acéstă sinistră figură a timpurilor nóstre, pentru-ca sĕ-şî caute dreptul — în contra presidentului partidului naţional Dr. Ioan Raţiu.

Etă cine duce cestiunea română înaintea procuraturii şi a judecătorilor unguresci.

*

Tot „Tribuna“ anunţă, că adî, Sâmbătă, avea sĕ se ţină pertractarea în causa secvestrărei „Institutului tipografic“. Judecătoria de cerc va hotărî asupra „escepţiunilor“ d-lui Albini.

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre anemie.

„Sângele este motorul principal al vieţei“.

Anemia este cunoscută în popor sub numele de *lipsă de sânge.*

Este bine sciut, că tot corpul este format din sânge şi îşî are dela sânge mărimea şi puterea; de aceea, cine vré sĕ fiă sănĕtos şi sĕ trăéscă mult, trebue sĕ aibă un sânge bun şi sânge destul.

Acéstă bólă nu constă în împuţinarea séu lipsa totală a sângelui, — (cantitatea sângelui într'un om mare (adult) este dela $8^1/_2$ până la 12 chilograme), — ci numai că sângele devine mai apătos şi se împuţinézâ globulele roşii ale sângelui. Acéstă bólă este egală cu chlorosa (culorî palide bătând în verde), care se mai dice şi *Chloro-anemie;* ea este fórte rĕspândită astădî şi atinge etatea fragedă, mai cu osebire fetele tinere (dela 13—20 de anî). Ea atinge pe femei şi pe bărbaţî la diferite etăţî, atât din tóte clasele societăţii, la sate cât şi în oraşe.

In Francia, anemia este nu numai o bólă, dér chiar o *modă;* acésta este mai gravă la fetele tinere şi la damele din clasa înaltă, carî în ruina sănĕtăţei caută a fi palide la faţă. In vechime ómenii aveau prea mult sânge şi fórte rar se audia de bóla anemiei, de aceea medicii de pe acele timpurî întrebuinţau fórte des lanţeta (lăsau sânge), ér astădî însĕ, casurî de lăsare de sânge sunt fórte rarî, séu nicî decât.

Bolnavul atins de acéstă bólă are pielea galbenă, bătând în verde, carnea móle; devine fórte nervos, nu se mulţămesce cu nimica, se supĕră de orî-ce lucru, are dispepsie (greutatea de-a mistui), lipsă de poftă de mâncare, greţă, respiraţiă grea, ameţélă, vîjîiturî în urechî, durerî de cap şi une-orî spre séră are o febră uşóră (frigurî).

Causele, carî dau nascere acestei bóle sunt: pierderile marî de sânge, un nutrement neîndestulător séu de rea calitate, locuinţă în locurî întunecóse séu puţin aerite, oboselele de diferite naturî, viéţa neregulată, obiceiul de-a mânca mult şi a nu face mişcărî pentru a consuma mâncarea, lucrările intelectuale prea multe şi neîntrerupte, abusurile de diferite plăcerî nemoderate, veghierile prea marî, — căcî este bine sciut, că lipsa de somn produce cele mai grave bóle şi în cele din urmă omul móre. Despre somn şi veghiere vom vorbi într'un numĕr viitor. Mamele, carî dau copiilor sĕ sugă prea mult, cad în acéstă bólă.

Ca tratament, adecă ca mijlocele de vindecare de acéstă bólă se recomandă o mâncare hrănitóre, locuinţă sănĕtósă şi curată, eserciţii corporale, precum gimnastică, preâmblărî de o óră douĕ, şi chiar trei pe di în aer curat. Sĕ se încungiure în tot-déuna oboselele prea marî; se recomandă a duce o viéţă regulată, bolnavul sĕ bee vin vechiu bun, bere.

Ca mâncărî se recomândă mai mult carne friptă, ouĕ, lapte şi verdeţurî; mâncările grase, decă se mistuesc bine, sunt fórte folositóre, căcî fac pe ómenî mai graşî. Vinul şi berea luate în timpul mesei sunt bune, căcî fac o digestiune (mistuire) mai bună. Rachiul, rumul şi alte alcoholurî (spirtóse) sunt fórte vătĕmătóre şi slăbesc corpul, asemenea şi acrimile sunt vătĕmĕtóre.

Sĕ se facă fricţiunî séu spălăturî pe corp cu vin alb. Sĕ se facă în tot déuna spălăturî cu apă rece peste tot corpul în modul următor: se ia un lighean cu apă rece, un cearşaf (lepedeu) curat şi gros de pândă de tort de in, se spală cu un burete şi apoi se frécă cu cearşaful până pielea se face roşie. Aceste spălăturî se vor face în fiă-care diminéţă, ele produc poftă de mâncare, sângele începe a circula mai bine spre piele şi animézâ funcţiunea lui, ér corpul se întăresce contra recelei.

Asemenea este fórte bună la fiă-care douĕ dile câte-o bae de abur la picióre, care ajută fórte mult. Aceste băi se prepară astfel: după-ce apa a fiert bine împreună cu flóre de fên, sĕ se pună într'un vas, după aceea sĕ se pună d'asupra vasului o scândură, pe care sĕ-şî aşede omul piciórele, după aceea sĕ se învĕléscă piciórele cu o învĕlitóre grósă şi sĕ stea o jumĕtate până la trei sferturî de óră.

De douĕ orî pe sĕptĕmână se va îmbrăca pe corp o cămeşă, care se va muia în apă sărată, în care sĕ se pună şi flóre de fên; după ce s'a îmbrăcat cu acéstă cămaşă, sĕ se pună în pat şi sĕ se acopere bine.

Este ştiut, că sângele omului conţine fier; în vechime fierul se găsia în mare cantitate în sângele omului, der astădî este fórte puţin în asĕmînare cu ce era atuncî; abea 45—50 grame de fier. Probă despre cantitatea de fier, ce exista în vechime în om, este următorul cas. Se dice că într'o bólă grea de care fù atinsă Orfila, medicii sĕi Andral şi Récamier îi estraseră douĕ palete de sânge, pe care-l deteră lui Brrawel spre a-l analisa. Acesta scóse din sânge atât fier, încât putù face din el un inel, ce a fost purtat de Dómna Orfila. Dér astă-dî de unde s'ar mai puté scóte atâta fier din sângele unui om, când în tótă cantitatea sângelui lui, ($8^1/_2$—12 kilograme) d'abia se află 50 grame de fier?

Prin urmare ca medicament sĕ se ia *fierul* sub diferite forme, ca: *fier redus prin hydrogen, lactat de fier* etc.; însĕ cel mai bun fier şi tot-de odată şi cel mai puţin costisitor este *fierul dialisat.* Acest fier, în formă de picăturî, sĕ se ia câte 10—15 picături în timpul fiă-cărei mese în puţin vin.

Asemenia este fórte folositor sĕ se ia în fiĕ-care diminéţă câte-un ceaiu (tea) de *Cintaura* (Erythrae Centaurum). Mai este fórte folositor a se lua *de doĕ-orî pe di câte-un gram de praf de cretă séu tibişir* (Carbonat de calce), adecă un gram diminéţa şi unul séra în apă séu în mâncare. Asemenea va face în fiă-care diminéţă câte *un ceai de frunde de cimbru* (origanum): acest ceaiu absórbe sângele vechiu, ér sângele nou se îmbunĕtăţeşte şi formézâ mult sânge.

---

vreme au mers lucrurile cum au mers, dér dela o vreme a vĕdut Susana, că n'are cu cine ţinè casă. Că de-l mâna la móră el venea numai cu jumĕtate fărina acasă. De-l întreba, că ce a făcut cu bucatele, că dóră trebuia sĕ aducă mai multă fărină, el rîdea şi-i spunea, că uite cutare şi cutare a dis, că n'are bucate, li-a dat şi lor de pomană câte-o cupă douĕ.

De-l trimitea în pădure, după ceva lemne de foc, el nu venia până-l rupea fómea, cu tóte că pădurea era numai peste părău, la fundul grădinei lor, — şi apoi atuncî venia dóră cu lemne?—Ferî Dómne! El venia acasă cu pui de pasĕre, orî cu alune, bureţî şi alte bazaconii. De vindea o clae de fên, — las' că ea trebuia sĕ facă têrgul — dar Gavrilă ierta jumĕtate preţul la cei linguşitorî. Aşa stând lucrurile şi vĕdênd, că nu-i chip se ésă cu el la cale, mai fiind şi vorbită de lume, că numai Gavrila Craiului s'a legat de ea, îşî adună hăinicelele şi se duse la mă-sa acasă.

Intêmplarea acésta atâta supĕra pe Gavrilă, încât din hăbăuc ce era, înebuni de tot. Umbla cu sĕptĕmânile prin pădurî, numai Dumnedeu îl scia cu ce trăia şi ce făcea pe acolo. Nu vorbia cu nime. Ér când nu mai putea de fóme, abătea în sat pe la neamurile, ce-i ţineau moşia în parte; care-i da ceva, — bine, care nu, — éră bine, mergea mai departe.

Când a fost de către tómnă, par'că se mai limpedì de minte, trasă la casa lui, aduna partea din bucate de pe la uómenî, vêndù fênul, şi gândiai, că va prinde la minte. Ba merse chiar după nevastă sĕ şi-o aducă acasă. Dér ea nu se învoi. Atuncî îl apucă ér supĕrările. Câte-va dile stătù închis în casă, apoi eşì şi-şî căută doi ómenî, carî sĕ mérgă cu el la Bistriţă sĕ-i cumpere haine ca la generarî. Vedî bine, uómenii îl rîdeau, dar el numai cu gândul acela umbla, până află pe Vila Sălăgianului şi pe Mihaiul Cosmii, cărora le dase câte patru mierţe de grâu curat sĕ mérgă cu el la Bistriţă sĕ-i cumpere haine de general. Şi s'au dus toţi trei pe jos. Pe cale el le povesti tóte păţeniile lui cu tată-so şi cu maştehă-sa, cum îl legau şi-l bateau pe unde nimereau, mai ales peste cap. Atuncî mi-s'au turburat crerii — dicea bietul Gavrilă, — dar cum voiŭ îmbrăca căpenegul de general, cum m'oiŭ limpedi la minte.

El simţia, sĕracul, că nu-i cu tótă mintea, dar din faptele lui, nu se vedea nicî un sĕmn de uăm cuminte. El credea, în nebunia lui, că avênd haine de general, va fi cuminte ca generalii şi n'a mai fugì nevasta dela el.

Acésta era iérna. Ajungênd în Bistriţă, vĕdură în têrg Românî de-ai noştri de pe Someş cu glugî lungî de pănură albă, şi-i spuseră, că aceia sunt generalî. Şi el credù, şi cu unul făcură têrg sĕ dea lui Gavrilă un rênd de haine ca ale lor. Şi omul se învoì, îi suì în saniă şi-i duse la el acasă, unde muierea în douĕ dile cusù lui Gavrilă o pĕreche de ciórecî încreţiţî, un suman alb cu şinóre negre şi o glugă albă lungă din grumadî până 'n pĕmênt.

Acum era Gavrilă în apele lui. Venì voios acasă, purta numai hainele acelea, dér la nevastă nu se mai gândì.

Vĕdênd némurile ce-i cu Gavrilă, şi cum, se înţeleseră sĕ împartă între ele moşia Craiului, ér pe Gavrilă sĕ-l ţină pe rênd. Aşa şi făcură, fără al mai întreba de se învoesce orî ba. Şi aşa-i până 'n diua de adî, némurile lucră moşia, ér el âmblă gol şi flămând dela unul la altul; cine se îndură sĕ-i dea ceva — bine, cine nu — ér bine, numai sĕ nu-l bată. Dér, după ce-i folosesc moşia, batăr de l'ar omenì, şi bătăr de nu l'ar bate, da-l bat, sĕrmanul şi cele de lipsă nu i-le dau.

Acum rar vorbesce cu cine-va, şi şi atuncî — numai păsăresce, rupând vorbele. Când e ceva mai limpede la minte, şi-i dă cine-va de pomană văierându-l, atuncî îl audî dicând: Ce folos a fost tata craiŭ, decă de mine-i vai! Apoi rîde, rîde. Vai de dilele lui.

i. p. r.

Tot asemenea mai este bun a se face *un ceaiŭ în fiă-care dimineţă, de soc* (sambucus), *pelin* (absinth) *şi emipere*; séu *de códa calului* (Equisetum arvense) şi *cintaură* séu *rosmarin*, care curăţă sângele şi fortifică natura.

Se se ia *vin de quinquină* câte-un păhăruţ după mésă.

Acest vin, fiind costisitor la farmaciă, el se póte prepara în casă mai economic în modul următor: Sĕ se ia dela farmaciă 60 grame de cójă de quinquină galbenă, sĕ se piseze bine şi se pune într'o cantitate de 100 grame de spirt séu cogniac, apoi se ţine 48 óre la lumină şi căldură într'o sticlă bine astupată, pe urmă se tórnă în sticlă cam un litru şi 250 grame de vin negru séu roşu vechiŭ şi bun, după aceea sticla bine astupată se lasă sĕ stee trei ḍile la lumină şi căldură, pe urmă se strĕcóră bine şi se aşéḍă în sticle bine astupate, din carĭ se ia câte un păhăruţ tot-déuna înainte séu după masă.

Lécul cel mai sigur este, ca bolnavul sĕ petrécă mult în aer curat, şi fórte puţin în casă. Imbrăcămintea sĕ nu fiă prea caldă şi sĕ nu fiă prea strînsă pe corp.

In contra anemiei se recomandă şi apele minerale feruginóse şi băile de mare. Dér este de observat, că orĭ cât ar fi de bun medicamentul luat în contra anemiei, décă nu vor fi bine păstrate regulele higienice, nicĭ-odată bolnavul nu-şĭ ajunge scopul dorit; prin urmare regulele higienice trebuesc păstrate cu fórte mare sânţeniă.

Prof. Dr. Elefterescu.

ECONOMIA.

Afacerĭ economice.

Multe lucrurĭ are de sĕvêrşit plugarul harnic peste vară, încât adese orĭ: „din nópte ḍi face. n'are somn nicĭ pace", după cum se ḍice şi într'un vechiu cântec românesc; acum însĕ în iérnă, tot póte rĕsufla mai uşor, deóre-ce nu are *chiar atâta* lucru ca vara. Ḍic anume „chiar atâta", căcĭ plugarul harnic şi peste iérnă îşĭ póte afla în economia lui destul lucru, după cum se va vedé acésta şi din cele următóre:

Fiind-că suntem tocmai la încheierea unui an trecut, aşa credem, că nu va strica, décă ne vom trage puţin séma cu starea nóstră economică. Şi acésta o putem numai aşa, décă vom face o socotélă pe hârtiă orĭ décă nu scim scrie, atuncĭ măcar în cap, a tuturor venitelor şi cheltuelilor de pe an, făcênd la sfêrşit şi óre-care asĕmĕnare (bilanţ), ca sĕ vedem, décă mergem înainte cu economia, séu mereu îndĕrĕt.

Pentru scopul arătat trebue preţuită atât averea nemişcătóre (imobilă), precum case, şurĭ, grajdurĭ, grădinĭ şi pămênturĭ, cât şi cea mişcătóre (mobilă): vite, bucate, banĭ şi unelte de economiă. Deşi pe la noi mai sunt încă destui plugarĭ, carĭ nu sciu ceti şi scrie, totuşĭ vedem pe mulţĭ că-şĭ fac o socotélă amĕnunţită în cap, nu numai despre bucatele şi fênul adunat, ci chiar şi despre celelalte cheltuelĭ economice.

Asemenea plugarĭ nicĭ nu prea duc apoi lipse, căcĭ ei sciu cruţa tot-déuna la gura şi nu la fundul sacului, cum se ḍice, după cum au unii rĕul obiceiŭ de-a face. In privinţa acésta în tóte satele românescĭ poţĭ afla pilde vrednice de urmat: cum cutare séu cutare plugar, deşi în tinereţele lui a fost om sĕrac, totuşĭ prin muncă şi strădaniă, apoi prin îngrijirea celor adunate, s'a putut ridica la bunăstare şi avere.

După-ce plugarul harnic şi-a făcut odată socotéla despre averea sa, va puté afla, décă are el lipsă şi pe viitor de a-şĭ încorda puterile la lucru tot singur, orĭ că averea lui e destul de mare şi roditóre, pentru ca sĕ-şĭ mai pótă lua pe lângă cei din casă la lucru încă şi câte un servitor, servitóre séu alţĭ lucrătorĭ de ḍi.

Când s'a gândit bine la acéstă întrebare, atuncĭ îşĭ mai póte lua şi pe alţii ca ajutor în economiă, dér va fi bine sĕ nu uite nicĭ-odată de proverbele vechĭ: *„ochii stăpânului îngraşă vitele"* şi *„urmele stăpânului sunt cel mai preţios gunoiŭ pe o moşiă"*.

Indată ce o economiă nu se mai póte conduce numai de plugar şi de ceialalţĭ concăsenĭ ai lui, ea devine mai complicată şi are mai multe daraverĭ, are mai mult lucru, dér la sfîrşit şi mai multă cheltuélă, şi décă omul se va lăsa tot în nĕdejdea servitorilor, odată se va pomeni numai, că afacerile economice schiopătéză, ba dau chiar îndĕrĕt.

Intr'o economiă mai mare, ca şi în cele mai micĭ, lucrul de căpeteniă este grija bună şi păstrarea, fără de carĭ nu poţĭ ajunge la nimic. Inzadar se strîng şopururĭ marĭ de fên şi otavă pentru vite şi se încredinţéză unor servitorĭ fără grijă, căcĭ aceştia îndată le golesc, dând fără cumpĕt şi mĕsură la vite, aşa încât de multe-orĭ ar fi mai mult nutreţ pe sub iesle şi vite, decât în iesle, şi înzadar se strîng coşurĭ marĭ de bucate şi sĕ încredinţéză la câte o económă fără grijă, căcĭ acésta odată le risipesce, décă economul însu-şĭ nu va sci purta grijă cum se cade de cele adunate.

Nu numai în economiile mai micĭ, ci chiar şi în cele mai marĭ s'au putut auḍi în timpul din urmă felurite plângerĭ despre mersul afacerilor economice, şi anume: parte că pământul n'ar mai produce ca mai de mult, parte că ar fi mulţime de date şi trebuinţe, la carĭ cei bĕtrânĭ nicĭ gândi nu s'au putut.

Că pământul n'ar mai produce ca mai de mult, acésta nu e adevĕrat, după cum vom arăta mai la vale; că ar fi mai multe date, éràşĭ nu prea e adevĕrat, deórece părinţii, moşii şi strămoşii noştri dedeau mai mult ca noi parte ca dijmă (decimă), adecă din ḍece una, din tóte productele de câmp, parte ca adevĕraţĭ iobagĭ, lucrând câte doué, patru séu chiar tóte ḍilele din sĕptĕmână în brazda domnului pămêntén; dér că noi cei de astăḍĭ, avem mai multe trebuinţe, ca cei bĕtrânĭ, acesta este un adevĕr, care nu se póte rĕsturna cu nimic.

Pentru cercetarea acestui adevĕr se întrăm puţin în casa unui plugar, cu stare de mijloc, cum se află pe la noi, şi sĕ asĕmănăm aceea, ce vom află în casa lui, cu aceea, ce se afla în casa unui asemenea plugar înainte cu 50—100 de anĭ. Deosebirea între atuncĭ şi acum va fi fórte mare. Atuncĭ mai tóte vestmintele se făceau în casă, bune şi trainice, şi numai acelea, carĭ nu se puteau face de loc în casă, se cumpărau pe banĭ, ér acum mai tóte vestmintele se cumpĕră de-agata de prin bolte, carĭ însĕ nu sunt aşa bune şi trainice, ca cele vechĭ.

Părinţii, moşii şi strămoşii au fost iobagĭ domnilor pămêntenĭ, dér mulţĭ din plugarii noştri au devenit iobagĭ mândriei (luxului), apoi unor veneticĭ, carĭ când s'au aşeḍat prin comunele nóstre, mulţi nicĭ ce mânca nu aveau.

Pe timpul iobăgiei nu s'a prea pomenit, ca cineva, în decurs de câţĭ-va anĭ, numai din rachiu şi câte-va mĕrunţişurĭ sĕ-şĭ facă stare şi avere mai frumósă şi decât a celui d'întâiŭ plugar din sat, şi étă că acum, pe timpul libertăţii, al sciinţelor şi luminei, putem vedé pe multe locurĭ aşa ceva.

De unde vine óre acésta? Vine de-acolo, că cei bĕtrânĭ afară de lucrul câmpului de peste véră, şi de îngrijirea vitelor şi a celorlalte atacerĭ economice de peste iérnă, nu prea cunosceau şi alte petrecerĭ, pe când mulţĭ din plugarii noştri mai tinerĭ de astăḍĭ, îşĭ sciu face petrecerĭ peste petrecerĭ, carĭ de multe-orĭ sunt fórte costisitóre.

Asemenea plugarĭ, se înţelege, nu şĭ prea sparg capul cu socotéla, că óre cât câştigă şi cât cheltuesc ei într'un an. Unii cheltuesc mai mult decât câştigă, de aceea mai pe urmă sunt siliţĭ a întra şi în datorii, carĭ cu timpul aşa-i ruinéză de tare, încât abia-şĭ mai pot têrăi nĕcasul de pe-o ḍi pe alta. Pe unii ca aceştia sĕ-i lăsăm sĕ înveţe tot din esperienţele, din păţăniile lor proprii; plugarii harnicĭ însĕ sĕ se dedea a mai învĕţa şi din păţăniile altora, ca sĕ se scie feri de ce e rĕu şi sĕ urméză pildelor bune şi înţelepte.

I. Georgescu.

Piticii şi uriaşii.

Intre multele curiosităţĭ ale naturei sunt şi *piticii şi uriaşii.* Piticii sunt ómenĭ de statură mică a căror înălţime este ceva peste un metru. Statura ómenilor peste tot este felurită: sunt ómenĭ înalţĭ, ómenĭ mijlocii şi micĭ. Uneorĭ însĕ corpul omului trece peste înălţimea séu micimea obicĭnuită, şi noi numim pe aceia urieşĭ, ér pe aceştia piticĭ. La un milion de ómenĭ se află un mic numĕr de astfel de esceptiunĭ.

Invĕţatul frances *Quételet* a găsit la un un milion de ómenĭ 1186 peste înălţimea de 191 centimetri, şi tot atâţia sub 131 cm.; 26 peste 201 cm. şi 1 sub 121 cm.; unul peste 211 şi unul sub 111 cm.

In regatul *Bavariei* s'au găsit la un milion 43 piticĭ de o înălţime sub 140 cm.; cel mai mic era de 115 cm., apoi de 124, 125, 126, 128 cm., ér urieşĭ peste 191 cm. s'au găsit 22.

In *America nordică* s'au aflat 58 mai marĭ de 201 cm. Cel mai înalt american, de 209 cm., era locotenentul *Buskirk*, un om curagios, care făcea marşurile cele mai grele, ca orĭ-care alt soldat de mărime obicĭnuită. Şi piticĭ au fost şi în armata nord-americană. Astfel unul era de 101 cm., de 24 anĭ şi suporta greutăţile militărieĭ şi rĕsboiului ca şi ceialalţĭ.

In *Europa* s'au cunoscut mai mulţĭ piticĭ; astfel o părechiă din America: *„generalul Mite"* de 16 anĭ de 82 cm. înălţime şi 6½ kilograme greutate, şi *„Miss Millie"* de 72 cm. şi 6. 6 kg. Pitica *„princesă Paulină"* din Olanda era în anul 1882 de 9 anĭ, înaltă de 58 cm. şi 4 kilograme greutate.

In *România* se află pe cât scim numai un pitic, călugĕr la mănăstirea Tismana (judeţul Gorjiu) bĕtrân peste 70 anĭ, inalt de 114.5 cm. şi este de peste 45 anĭ călugăr (schimonach). „Tătuţul" Gherasim Cornescu, născut în satul-Leriş, jud. Mehedinţĭ, este altmintrea bine desvoltat şi destul de robust pentru etatea şi constituţia lui trupéscă. Este cunoscĕtor de multe buruienĭ, pe care le întrebuinţéză ca doftoriĭ la multe bóle şi scie sculpta.

Asupra causelor crescerei prea micĭ séu prea marĭ a corpului se scie fórte puţin. La piticĭ se întêmplă o pedecă în crescere în timpul copilăriei şi corpul rĕmâne mic, la alţii crescerea încetéză din causa unor bóle. Astfel în ţinuturile, unde se află *„guşaţĭ"* esistă pe lânga aceste nenorocite fiinţe diforme şi lipsite de inteligenţă adeseorĭ şi piticĭ. Familii séu popóră întregĭ de piticĭ nu esistă.

La unii, corpul este diformat, spatele şi membrele încovoiate séu fórte subţirĭ. La alţii s'au întêmplat turburărĭ în formaţiunea scheletului. Peste tot trebue sĕ considerăm piticii ca nisce fiinţe bolnăviciόse, nisce copii bĕtrânĭ, cu puţine speranţe de viéţă.

Piticii au lipsă relativ de o cantitate mult mai mare de hrană, decât ómenii crescuţĭ. Creerul lor este bine desvoltat. Astfel la un pitic de 61 anĭ (de 94 cm. înălţime) greutatea creerului era de 1183 grame, adecă aprópe ca al unui om normal. De aci urméză, că au şi o inteligenţă spirituală normală, pricepere repede, isteţime firéscă şi minte sănĕtósă. Adese însĕ sunt arţăgoşĭ şi prepuitorĭ şi aplicaţĭ spre mâniă, rĕutate şi gelosiă, defecte sufletescĭ nu numai la ómenii gheboşĭ s. es., carĭ au fost espuşĭ batjocurei şi rîsului lumeĭ, ci chiar şi la ómenii normalĭ. Cei ce au fost însĕ trataţĭ cu blândeţe, bunăvoinţă şi prevenire, au o fire bună, cum s'a observat la unii piticĭ cunoscuţĭ în Europa.

Urieşii din contră, sunt ómenĭ mai înalţĭ ca de 2 metri. Astfel de urieşĭ sunt cunoscuşĭ, de către ómenii de sciinţă, vr'o 60—70, între carĭ şi împĕratul roman *Maximin*; cel mai înalt a fost de 253 cm. Unii sunt subţirĭ, cu picióre înalte şi cu trunchiu scurt, alţii cu trupul gros şi puternic şi avênd tóte organele proporţionale.

Puterea lor muschiulară este însĕ neînsĕmnată şi nu în raport cu mărimea corpului. Numai muschii dela gură sunt mai puternicĭ din causa multei hrane ce iau în sine. Puterea şi energia le lipsesce, sunt greoi, trândavĭ, inteligenţa însĕ le este normală, sunt modeştĭ şi bunĭ la inimă. Causele crescerei prea marĭ a corpului sunt diferite. In cele mai multe casurĭ este, ca şi la piticĭ, o stare bolnavă a corpului, de aceea nicĭ nu trăesc mult. La mulţĭ ósele sunt slabe, sfărămăciόse, prea grόse séu prea subţirĭ, curbate séu diformate. Unii se desvóltă regulat până la o etate óre-care, apoi de-odată începe o crescere repede a corpului.

Ast-fel uriaşul *Toma Hasler*, până la 9 anĭ era normal. In urma unei loviturĭ de cal în obrazĭ, începù a cresce fórte tare, mânca fórte mult, mai ales grăsimĭ. La 11 anĭ era aşa de mare încât trebui sĕ părăsescă şcóla, neavênd loc în băncĭ, la 12 anĭ era de 1 m. 90 cm., la 14 anĭ cădù şi-şĭ rupse şoldul (femurul) şi fluerul, însĕ se vindecà repede. Apoi îi crescură ósele capului. După ce încetà a cresce, mâncà puţin. Era diligent şi bun. Mişcările însĕ ii produceau greutate. Une-orĭ se plângea de durerĭ de cap. Muri de 25 anĭ, din causa lipsei de respiraţie, cu tóte că era vesel şi bine până în cele din urmă clipite ale vieţei. Avea o greutate de 115 chg. şi înalţimea de 227 cm.

La unii urieşĭ, cresc numai unele părţĭ fórte tare, ast-fel sp. es. o jumĕtate a corpului séu un membru, un picior séu o mână séu chiar numai un deget.

Peste tot, piticii séu urieşii, sunt nisce esceptiunĭ ale naturei, esceptiunĭ bolnăviciόse şi vrednice de compătimirea nóstră.

(„Amicul Tinerimei").

Vindecarea beţivilor.

In Viena s'a pornit o mişcare pentru înfiinţarea unui *spital deosebit pentru beţivi.* In acest spital ar fi sĕ se interneze, în cas de lipsă chiar şi cu sila, acei nenorociţĭ, carĭ sufer de bóla beţiei. Aci ei vor fi îngrijiţĭ până când vor scăpa de îngrozitórea lor patimă.

Mişcarea acésta a fost pornită de-o reuniune de tenperanţă, care a dat şi dă multă bătaiă de cap Vienesilor cu acésta idee admirabilă. Lucru firesc, că unii sunt în contra pe cuvênt, că aşa ceva ar fi un atentat la libertatea individuală a cetăţénului. Unii ca aceştia se vor fi simţind, de bună sémă, cu musca pe căciulă; — sĕ tem, că-i vor lua şi pe ei şi-i vor înfunda cu de-a sila în spital. De aci vine, că ei se împotrivesc atât de mult.

Mult mai puternice sunt însĕ argumentele, pe temeiul cărora reuniunea amintită cere înfiinţarea spitalului. Intr'o carte publicată acum de curênd în causa acésta se arată, ce folositor ar fi un asemenea spital atât din punct de vedere economic internaţional, cât şi mai ales din punct de vedere umanitar şi social.

Cu date statistice se arată în acéstă carte, că cea mai mare parte dintre nebunĭ sunt recrutaţĭ dintre beţivĭ, séu din familiile beţivilor. Cei ce au tremuriciŭ (delirium tremens) décă se închid într'un ast-fel de spital, se vindecă curênd, dér îndată ce es din spital, cad éră-şĭ în patima lor de mai 'nainte. Pentru a se vindeca deplin, trebue sĕ fiă ţinutĭ în spital un an până în doi, ér după ce au eşit, trebue sĕ ducă o viéţă regulată.

Pentru a dovedi, cât de primejdiósă este beţia pentru societatea omenéscă, în cartea din vorbă se arată, că s'a făcut cercetare, cu 12 familii beţive şi 12, carĭ nu sunt beţive. După cercetare sistematică şi conscienţiósă s'au făcut următórele constatări:

	dela 12 familii beţive	cumpătate
s'au născut copii:	57	61
dintre aceştia au murit în prim. sep.	25	6
idioţĭ	6	—
diformi (schidóle)	5	—
epilepticĭ (cu stropşélă)	6	—
bolnavĭ de nervĭ, însĕ curabilĭ	1	4
cu bólă englezéscă	5	2
au moştenit beţia	2	—

Aceştĭ numerĭ, ḑice scriitorul cărţii, trebue sĕ pună pe gândurĭ pe orĭ-ce om şi ne provócă sĕ socotim beţia ca o plagă, care privesce nu numai nenorocirea unor ómenĭ, ci a întregei societăţĭ, pe care o ameninţă cu perire. Sĕ nu întârḑiăm decĭ de a păşi la luptă cu tótă puterea în contra beţiei, a acestui duşman periculos al societăţii omenescĭ.

Preḑicerea timpului.

(Credinţe culese din popor).

In numĕrul de Dumineca trecută am arătat preḑicerea timpului după nor, vênt, rouă etc.

Acum vom arăta şi unele din animalele marĭ, mai cu sémă rumegătóre, din ale căror mişcărĭ încă se prevestesce o schimbare în atmosferă:

Boul, când se uită la cer şi în urmă se linge în rĕspăr, atuncĭ se schimbă vremea; asemenea când dai boii la apă şi, după ce beu apa, se scutură, prevestesc iérna ger tare, ér véra vênt.

Porcul, când alérgă de colo până colo fără astêmpăr, prevestesce o schimbare de timp. Asemenea când porcul âmblă cu paie séu lemne în gură, predice un ger mare.

Pisica, când se spală prea mult cu labele, e semn, că se strică vremea; asemenea când stă mai mult culcată pe lângă sobă, prevestesce ger.

Cânele, când va lătra séra aşa de gébа, atuncĭ se schimbă vremea.

Calul, când se tăvălesce, asemenea se strică vremea.

Pasĕrile, asemenea prevestesc schimbarea timpului. Anume:

Cocoşul, când va cânta séra de vreme se strică vremea.

Stârcul, când stă trist şi nemişcat pe marginea bălţilor, vestesce brumă; ér când este mai neastêmpĕrat şi strigă mult, vestesce plóie.

Păunul, când stă séu se urcă mai sus ca de obiceiŭ şi tot strigă mereu, vestesce plóiă.

Grangurele, când se ridică din trestii pe înălţimĭ, vestesce plóiă.

Ciocârlanul, când face sĕ se audă o cântare, ce sémănă cu scârţîitura unei pile când ascuţĭ ceva, vesteşte plóiă.

Gâsca, când strigă mereu şi caută în continu apă pentru a se scălda, asemenea şi *raţa* predice plóiă.

Ciocile, când se apropiă o vreme rea, părăsesc cu grămada locurile dela şes şi se duc spre pădurile cele marĭ, séu spre ruine.

Găina, când stă nemişcată la un loc şi îşĭ smulge penele cu ciocul, vestesce vreme rea.

Rândunicele, simţind că vine vreme rea, sbóră mai pe jos ca altă-dată şi mai cu sémă împrejurul turnurilor (clopotniţelor).

Gheunoia, când scóte un strigăt plângĕtor şi resunător, vestesce vreme rea.

Bufniţa, décă cântă, séu strigă când este vremea rea, vestesce un timp frumos; ér din contră, strigând pe timp frumos, vestesce un timp rĕu.

Brósca verde (brotăcelul), acest mic animal, care se găsesce mai mult primăvéra prin pădurĭ, pe gardurĭ şi prin livedĭ, trăesce isolat şi se urcă pe arborĭ ca sĕ prindă insectele, ce trec pe lângă el. Stând pe arborĭ, el scóte ţipete particulare, carĭ vestesc un timp ploios.

Oile, când se tot scutură şi alérgă, asemenea când, mâncând, calcă sub picióre fênul, anunţă vreme móle.

Românul are încă şi un alt călendar pentru preḑicerea timpului, şi anume:

Când séra este umedósă, preḑice plóie séu vreme norósă; din contră însĕ, când este uscăciósă, preḑice timp călduros.

Când focul şi luminarea nu-ard bine, predic un timp ploios.

Când pisica se pune cu spatele la foc, preḑice frig séu ninsóre.

Când uşa, lada, masa séu alt-ceva din casă pocnesce, prevestesc o schimbare de timp în rĕu.

Vrăbiile, când se adună pe gardurĭ şi încep a ciripi mereu, vestesc un timp rĕu séu ger tare.

Prof. Dr. Elefterescu.

Glume.

Bine judecat. — „Veḑĭ pe domnul acela, care şede în rêndul al doilea?" întrebă o tinĕră d-şóră pe prietina ei în teatru. „Acela e mirele meu. Ce părere îţĭ dai despre el?

— „Te iubesce?"

— O, nespus de tare!

— Atuncĭ, — e mare nebun.

*

O predică bine potrivită. Preotul unui institut de corecţiune ţinû într'o Duminecă o vorbire arestanţilor şi îşĭ începù ast-fel vorbirea sa: „Fórte tare mĕ bucur, iubiţii mei ascultătorĭ, că vĕ vĕd în aşa numĕr mare adunaţĭ aicĭ". etc.

MULTE ŞI DE TOATE.

Originea tutunului.

Intr'un proverb arabesc se ḑice: Mohamed profetul s'a dus odată pe câmp şi acolo a aflat un şerpe, care era aprópe îngheţat de frig. Profetului îi fù milă de şerpe, l'a luat la sine şi l'a încălḑit. Când şerpele s'a desmorţit îi ḑise lui Mohamed:

— „Profetul lui Dumneḑeu, crede-mĭ că te voiu muşca".

— „Dér pentru-ce?" întrebă Mohamed.

— „Pentru-că némul tĕu persecută şi stirpesce pe al meu".

— „Dér neamul tĕu nu se luptă în fiă-care ḑi cu neamul meu?" rĕspunse profetul; „ş'apoi cum poţĭ fi aşa de nemulţămitor, şi cum poţĭ uita aşa iute, că eu te-am scăpat dela mórte?"

— „Pe lumea asta nu este mulţămire", rĕspunse şerpele, „şi décă eu te cruţ acum, atuncĭ séu tu, séu altul din neamul tĕu mai iute orĭ mai târḑiu totuşĭ mĕ va omorî. Jur pe Allah, că te muşc.

— „Décă tu jurĭ pe Allah, atuncĭ eu nu voesc sĕ-ţĭ calcĭ jurămêntul", ḑise profetul şi îşĭ întinse mâna către gura şerpelui.

Şerpele l'a muşcat, dér profetul şi-a supt rana cu buzele, şi veninul la scuipat jos, şi în locul acela unde a picat veninul a rĕsărit o plantă, care întrunesce în sine veninul şerpelui şi îndurarea profetului.

Copii mĕsuraţĭ.

După legile de până acum era datina a se mĕsura numai bagajul ce-'l ducea cineva pe tren, ér nu şi copiii, pe carĭ îi avea la sine. De aicĭ încolo însĕ va fi altcum. Décă părinţii cu băieţii lor vor voi sĕ călĕtorescă pe trenul electric ungar, vor fi datorĭ aşĭ mĕsura acasă copiii lor, şi numai astfel provĕḑuţĭ cu un atestat dela notar vor puté călĕtorì cu trenul electric. Regulamentul liniei ferate electrice ungare între altele ḑice: décă copii nu sunt mai înalţĭ ca $1/2$ de metru, atuncĭ ei plătesc taxa numai de jumĕtate.

Işĭ póte orĭ şi cine închipui ce încurcăturĭ se vor face; fiă-care conductor va avé la sine mĕsurĭ de metri şi centimetri, ca sĕ mĕsore pe toţĭ băeţii micĭ.

*

Cum pedepseau mai de mult pe falsificatorii de vin?

In timpurile de demult ómenii nu sciau de glumă, când era vorba de falsificărĭ. Astfel în anul 1706 'i s'a tăiat capul falsificătorului de vin Iacob Ehrni, din Nürnberga, şi tot odată gâdele i-a vĕrsat tot vinul pe jos, în faţa publicului.

Ehrni n'a fost numai neguţător mare de vin, ci şi falsificator mare, şi el şi scrise despre tema acésta mai multe cărţĭ. Cu ocasiunea decapitării lui, tóte cărţile despre falsificarea vinului au fost arse pe piaţa oraşului.

Óre câţĭ gâḑĭ ar fi de lipsă în timpul de acum, ca sĕ decapiteze pe toţĭ falsificatorii de vin, carĭ trăesc astăḑĭ?

*

Cele mai mari grădinĭ de pomĭ.

Cele mai marĭ grădinĭ de pomi se află în America. In Hudson se află grădina cea mai mare din lume, a cărei posesor e un American cu numele Robert. In acea grădină sunt 24,000 merĭ, 17,000 perĭ, 4000 cireşĭ, 500 piersecĭ, 200 prunĭ, 200 merĭ pădureţĭ, 1600 viţe de viiă, 600 tufe de smeură şi 200 castanĭ. Intr'o grădină a unui proprietar din Georgia se află 125,000 persecĭ tomnaticĭ. In Middleton în statul Delavare în grădina proprietarului Schellers, care e de o estensiune de 250 hectare, se află peste 100,000 piersecĭ. In anul 1873 Schellers a trimes 125,000 coşurĭ cu piersecĭ la New-York.

Calendarul septemanei.

IANUAR are 31 ḑile. GERAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	31 C. Melania	12 Ernest
Luni	1 † **Anul nou sf. Vas**	13 Hilarius
Marţĭ	2 P. Silvestru Rom.	14 M. Felix
Mer.	3 Păr. Malachia	15 Maurus
Joi,	4 Adun. 70 Apostolĭ	16 Marcellus
Vin.	5 Sf. m. Teop. Teona	17 Anton pust.
Sâm.	6 † **Bot. d. Is. Chris.**	18 S. m. Prisca

Preţurile cerealeor din piaţa Braşov.

Din 10 Ianuarie st. n. 1896

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.		Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâu	cel mai frumos	5	60
„	Grâu	mijlociu . .	5	20
„	Grâu	mai slab . .	4	80
„	Grâu mestecat . .		3	50
„	Sĕcară	frumósă .	3	60
„	Sĕcară	mijlociă ,	3	20
„	Orz	frumos .	3	40
„	Orz	mijlociu .	3	—
„	Ovĕs	frumos .	2	30
„	Ovĕs	mijlociu .	—	—
„	Cucuruz		3	30
„	Mălaiu		4	30
„	Mazĕre		5	60
„	Linte		7	—
„	Fasole		5	70
„	Sĕmênţă de in . .		9	—
„	Sĕmênţă de cânepă		4	—
„	Cartofi		—	75
„	Măzĕriche		—	—
1 kilă	Carnea de vită . .		—	44
	Carnea de porc .		—	48
	Carnea de berbece		—	28
	Sĕu de vită próspĕt		21	—
100 kil.	Sĕu de vită topit		32	—

Tĕrgul de rîmătorı din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 6 Ian. de 27605 capete, la 7 Ian. au intrat 1092 capete şi au eşit 553, rĕmânênd la 8 Ian. un numĕr de 28,144 capete.

Se notéză marfa: unguréscă veche, grea dela —.— cr. până la —.— cr. marfă unguréscă tineră grea dela 54.— cr. până la 55.— cr., de mijloc dela 51.— cr. până la 52.— cr. uşóră dela —.— cr. până la —.— cr.

Marfă ţĕrănéscă grea dela 47.— până la 48 — cr. de mijloc dela 46.— cr. până la 47.— cr. uşóră dela 45.— cr. până la 47.— cr.

Marfă sêrbéscă, grea dela 49.— cr. până la 50.— cr. Transito, mijlociă grea dela 46.— cr. până la 47.— cr. transito uşóră dela 45.— cr. până la 46.— cr.

Bursa de Bucuresc

din 4 Ianuarie n. 1896.

Valorĭ	Dobânda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100 1/4
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.1/2
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.—Iul.	100 —
„ „ din 1893	5%	„ „	99.1/2
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	94.1/4
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	87 —
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	87.3/4
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	88.1/2
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	87.3/4
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	87 3/4
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101 —
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	287.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.—Iul.	95 3/4
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	94 1/4
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	94 1/4
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	102 1/4
„ „ „ „	5%	„ „	90 3/4
„ „ „ Iaşi . .	5%	„ „	82.1/2
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1567.
Banca agricolă	500	150 v.	210.-
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	393.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	406 -
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	320.
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	178. -
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	105. -
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30	150	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	20	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.12

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris . . .	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2%
Casa de Depunerĭ	5 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	5%	Elveţia	3 1/2%

Cursul losurilor private

din 8 Ianuarie 1896

	cump.	vinde.
Basilica . .	7 25	7.75
Credit	197.—	199.
Clary 40 fl. m. c. . .	55 50	56 50
Navig. pe Dunăre . .	133. —	137.—
Insbruck	25.—	25.—
Krakau	28.—	27.—
Laibach	22. —	24.—
Buda	60.25	60.50
Palffy	55.—	57 —
Crucea rosie austr. .	18.25	18.75
dto ung. . .	10 40	11.
dto ital. . .	11.75	12.50
Rudolf . . .	23 25	24.25
Salm	68.—	70. -
Salzburg	26.—	27.—
St. Genois . . .	69.—	71 —
Stanislau	45.—	46.50
Trieitine 4 1/2% 100 m. c.	—.—	150.25
dto 4% 50 .	—.—	—.—
Waldstein . .	54.—	—.—
Sêrbescĭ 3% . .	36 25	37.25
dto de 10 francĭ	— —	—.—
Banca h. ung. 4%	125 50	126.50

Cursul pietei Braşov.

Din 11 Ianuarie 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.51	Vênd.	9.54
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.57	Vênd.	9.61
Galbenĭ	Cump.	5.58	Vênd.	—.—
Ruble rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	59.—	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.74	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Domnii abonenţĭ, carĭ încă nu şi-au reînoit abonamentul, se binevoiéscă a-l reînoi neamânat, ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a ḑiarului.

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

De stat concesionată

II. Loteriă ungară de clasă

din incidentul esposiției milenare în Budapesta

120,000 losurĭ cu **45,007** câştigurĭ împărţite în trei clase cu o premie.

Data tragerei losurilor

Pentru Clasa I:	Pentru Clasa II:	Pentru Clasa III:
dela 5 pănă 8 Februarie 1896.	**dela 11 pănă 14 Martie 1896.**	**dela 12 pănă 28 Maiŭ 1896.**

Preţul losurilor valabile pentru una clasă:

1 los întreg	o jumĕtate	1/10 parte	1/20 parte
20 fl.	10 fl.	2 fl.	1 fl.

Preţul losurilor întregĭ valabile pentru tóte 3 clase:

1 los întreg	o jumĕtate	1. a 10 parte	1. a 20 parte
60 fl.	30 fl.	6 fl.	3 fl.

Câştigurile se plătesc în banĭ gata fără nicĭ un scădĕmênt. Sorţirile se îndeplinesc sub controla statului şi supravegherea unui notar public reg. Anunţăm planul loteriei şi aducem la cunoscinţă publică, că losurĭ sunt de vêndare la colectanţĭ designaţĭ prin afiṣe cu preţurile originale de sus.

BUDAPESTA, 24 Decemvre 1895.

Direcţia losurilor de clasă ungară.

Cel puţin al treilea los câştigă.

NE MAI POMENITE ŞANSE DE CÂŞTIG

oferă de stat concesionata

II. LOTERIE DE CLASĂ UNGARĂ

45,007 câştigurĭ, împărţite în 3 clase cu suma totală de 9,200,000 Coróne.

Cel mai mare câştig în cas favorabil **UN MILION** CORÓNE.

Cel puţin al treilea los câştigă.

Tragerea los. Clasa I:	Tragerea los. Clasa II:	Tragerea los. Clasa III:
dela 5 pănă 9 Februarie 1896.	**dela 11 pănă 14 Martie 1896.**	**dela 12 pănă 28 Maiă 1896.**

Planul câştigurilor. (Clasa I)

Câştigurĭ		Corone		Corone
1	à	80000	=	80000
1	„	60000	=	60000
1	„	40000	=	40000
1	„	30000	=	30000
1	„	20000	=	20000
1	„	15000	=	15000
1	„	10000	=	10000
2	„	8000	=	16000
8	„	4000	=	32000
10	„	2000	=	20000
13	„	1000	=	13000
100	„	400	=	40000
860	„	200	=	172000
9000	„	80	=	720000
10,000	Suma câştigurilor			1.268,000

Planul câştigurilor. (Clasa II)

Câştigurĭ		Corone		Coróne
1	à	100000	=	100000
1	„	60000	=	60000
1	„	40000	=	40000
1	„	30000	=	30000
1	„	20000	=	20000
1	„	15000	=	15000
1	„	10000	=	10000
2	„	8000	=	16000
8	„	4000	=	32000
10	„	2000	=	20000
13	„	1000	=	13000
100	„	400	=	40000
860	„	200	=	172000
9000	„	120	=	1080000
11,000	Suma câştigurilor			1.648 000

Planul câştigurilor. (Clasa III)

Câştigurĭ		Coróne		Coróne
1 Premiu		600000	=	600000
1	à	400000	=	400000
1	„	300000	=	300000
1	„	200000	=	200000
1	„	100000	=	100000
2	„	40000	=	80000
2	„	20000	=	40000
5	„	10000	=	50000
10	„	8000	=	80000
34	„	6000	=	204000
100	„	2000	=	200000
200	„	1000	=	200000
2650	„	200	=	530000
22000	„	150	=	3300000
25,007	câştigurĭ şi 1 premiu, total			6.284,000

Din aceste 57 câştigurĭ principale cel care va eşi la urmă câştigă premiul de 600,000 corone.

Preţul losurilor (valabile pentru I. clasă):

1/1	1/2	1/10	1/20
20.—	10.—	2.—	1.— florinĭ.

Losurĭ intregĭ, pentru tóte 3 clase:

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	30.—	6.—	3.— florinĭ.

Recomandă şi trimite după primirea banilor, orĭ cu rambursă,

CARL HEINTZE, Budapesta, Szervitatér Nr. 3.

Adresa Telegr.: Lottoheintze, **Budapest.**

Pentru siguranţă se trimit losurile în epistole RECOMANDATE. Pe lângă preţul original al losurilor să se trimită pentru porto şi lista de tragere 25 kr. — La comande de losurĭ întregĭ 50 cr. pentru porto şi 2 liste de tragere. — La tragerea loteriei 1 Clase ung. au câştigat losurĭ vêndute de mine 400,000, 200,000, 100,000, 80,000, 50 000.

Adresa Telegr.: Lottoheintze, **Budapest.**

Anunciurĭ

(inserţiuni şi reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administratiunĭ. In casul publicărei unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazeta Trans.“